

Ympäristökasvatus

**Kirkkonummen
suomalaisessa seurakunnassa**

JOHDANTO

Kirkkonummen seurakuntayhtymän toiminta-alue on maantieteellisesti laaja - Upinniemen tuulisilta kallioilta Veikkolan ikimetsiin, tiiviisti asutettujen lähiöiden kautta maaseutumaisemaan.

Neljä kirkkoamme sijaitsevat vaihtelevissa ympäristöissä:

Haapajärven kirkko on osa pelto- ja järvimaisemaa, Masalassa kirkkoa ympäröivät lähiökerrostalot pihoineen, Pyhän Mikaelin kirkko vanhoine hautausmaineen ja vehreine uurnalehtoineen sijaitsee keskellä kaupunkimaista ympäristöä. Räfsön saaren Pyhän Nikolauksen kirkon alttaritauluna toimii ikkuna, josta näkyy vuodenaikojen mukaan vaihtuva metsämaisema. Myös luonnonläheisen Veikkolan seurakuntakodin sali on kirkkotilaksi vihitty.

Haapajärven hautausmaalla on intiimi siunauskappeli. Lisäksi Upinniemen varuskunta-alueella on valtion omistama Merikappeli, jonka merellinen sijainti on aivan erityinen.

Kirkkonummella on monien eri omistajien luontokohteita. Esimerkiksi kunnan omalla Meikon luonnonsuojelualueella on hienot mahdollisuudet retkeilyyn ja vaikkapa hiljaiseen vaeltamiseen järviylängöllä. Myös seurakunnan omistuksessa olevia maa-alueita hyödynnetään tulevaisuudessa enemmän.

Pyhän Mikaelin uurnalehtoon tehtiin joitakin vuosia sitten hiljaisuuden polku ja muita pysyviä hiljentymispaikkoja on alettu suunnitella. Räfsön leirisaaren rantakalliot ovat suosittu rauhoittumis- ja hartauspaikka. Kesällä 2024 otimme käyttöön rukoushelminauhan luomakunnan helmen ympärille erityisesti rippikoululaisille suunnitellun hartauspolun, joka hyödyntää saaren frisbeegolf-rataa.

TEOLOGISET LÄHTÖKOHDAT

Jumala on koko maailman ja kaiken elämän Luoja. Elämän säilyminen, heikoimmista huolehtiminen, oikeudenmukaisuuden toteutuminen ja ihmisten välinen myötätunto ovat esimerkkejä siitä, että Jumala vaikuttaa luomakunnassaan ja rakastaa luotujaan. Meidän tehtävämme on rakastaa ja varjella Jumalan luomaa maailmaa ja ylläpitää toivon sanomaa.

Näistä asioista puhuvat esimerkiksi Katekismuksen 1. uskonkappale sekä Raamatussa 1.Moos.1:1 ja 1.Moos.2:15.

TAVOITTEET

Tahdomme omilla toimillamme kunnioittaa Jumalan luomistyötä ja Hänen luomaansa maailmaa, säästää luontoa sekä hidastaa ilmastonmuutosta.

Haluamme oppia ja jakaa tietoa sekä edistää kestävää muutosta ihmisten elämäntavoissa ja valinnoissa koko elämän ajan.

Pohjanamme on kirkon yhteinen energia- ja ilmastostrategia, jonka tavoitteena on hiilineutraali kirkko vuoteen 2030 mennessä.

1. KASVUN KAARI

Kasvu on olemuksellinen osa ihmisen ja koko luomakunnan elämää. Luomiskertomuksesta nouseva kutsu viljellä ja varjella on sen maaperän muokkaamista, johon meidät on istutettu kasvaan. Jokainen elävä olento on Jumalan luoma ihme, ja jokaisen kasvu tarvitsee turvakseen hoivaa ja rakkautta.

Kun katsomme maapallomme tilaa, tiedämme, että muutoksen aika on nyt. Siihen kutsutaan meistä jokaista.

Seurakunnassamme toteutamme tätä kutsua seuraavalla tavalla

- Huomioimme ympäristökasvatuksessa ihmisten erilaiset taustat ja tarpeet sekä eri ikäryhmät toimintamme suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Pidämme esillä luonnon suojelun ja kunnioittamisen näkökulmaa kaikenikäisten kanssa toimiessamme. Kuulemme ja kuuntelemme ihmisissä herääviä tunteita mietimme yhdessä keinoja ympäristö- ja ilmastoahdistuksen kanavoimiseksi toiminnaksi
- Kasvatamme lapsia ja nuoria kohtuullisuuteen, kiitollisuuteen ja kunnioitukseen: kierrätä ja katso! Vähempikin riittää ja pienikin teko on tärkeä.
- Ihmettelemme ja opettelemme kunnioittamaan luomakuntaa eri ikäisten kanssa luonnossa olemisen kautta – seuraamme yhdessä vuodenaikojen vaihtelua ja tarkastelemme luonnon monimuotoisuutta.
- Muistamme, että vanhempien ihmisten asiallinen ja arvostava suhtautuminen luomakuntaan luo mallia lapsille ja nuorille, ja toisinpäin.
- Ymmärrämme taiteen merkityksen ympäristökasvatuksessa ja hyödynnämme eri taiteen aloja ihmisten kanssa toimiessamme.
- Nuorten aikuisten kanssa tutkimme mahdollisuuksia Changemaker-toiminnan käynnistämiseen uudelleen.
- Järjestämme aikuisille ympäristöteemaisia tapaamisia ja tapahtumia.
- Kehitämme lähetystyötä yhdessä lähetysjärjestöjen kanssa kansainvälisen vastuun ja ympäristön näkökulmista.

2. HARTAUS- JA JUMALANPALVELUSELÄMÄ

Luonnon moninaisuus ja sen arvo itsessään, kohtuullinen elämäntapa ja vastuu niin ihmisistä kuin eläimistäkin sekä koko luomakunnasta ovat teemoja, jotka kulkevat kaikessa hartaus- ja jumalanpalveluselämässä läpi kirkkovuoden, myös lasten ja perheiden sekä aikuisten kerhotoiminnassa.

Vietämme vuosittain touko-syyskuun aikana Luomakunnan sunnuntaita, jolloin keräännymme konkreettisesti luomakunnan ihmeiden äärelle. Syksyisin sadonkorjuun teemat ovat läsnä partiolaisten syyskirkossa. Hiljentyvä luonto tulee lähelle ekumeenisessa vaelluksessa. Keväisin kasvatuksen kevätkirkoissa luonnon herääminen ja ihmisen rooli luonnon keskellä ovat toistuvia teemoja.

Kesällä palvelutaloissa ja hoivakodeissa hartaushetket siirretään ulos terassille, jos se vain on mahdollista. Samoin monet kirkolliset toimitukset pidetään usein kesäisin kauniin luonnon keskellä. Kesän rippikouluissa keräännytään taivasalle, meren äärelle, kallioille ja juurakoille etsimään yhteyttä maahan ja Jumalaan.

Viestimme aktiivisesti kirkollisten toimitusten käytäntöihin liittyvistä ympäristönäkökulmista. Vältämme kertakäyttökulttuuria toiminnassamme – panostamme kestäviin messukäsiohjelmiin ja kastelauluvihkoihin, käytämme jo olemassa olevaa materiaalia ja vältämme uuden ostamista. Kirkkotila on itsessään kaunis, eikä tarvitse ylenmääräistä koristelua. Reilun kaupan kirkkokahvit juodaan joko omasta mukista tai seurakunnan lainaamasta kahvikupista.

3. VIESTINTÄ

Viestintä kulkee käsi kädessä ympäristökasvatuksen kanssa. Sisäisellä viestinnällä koulutamme ja informoimme henkilökuntaa, luottamushenkilöitä ja vapaaehtoisia. Ulkoinen viestintä kohdistuu seurakuntalaisiin (tämän sanan ajattelemme käsittävän laajemmin ihmisiä kuin vain seurakuntamme jäsenet) sekä yhteistyökumppaneihimme.

Viestinnän toimintatapoja

- Toteutamme sisäistä viestintää lähikoulutusten lisäksi pääasiassa Teams-kanavilla. Julkaisemme esimerkiksi yhtymän yhteistä Ympäristötietoiskua.
- Järjestämme luottamushenkilöille ja luottamushenkilöiden kanssa erillisiä tai kokousten yhteydessä toteutettavia infoideointi- ja keskustelutilaisuuksia.
- Koulutamme vapaaehtoisia ympäristöasioista heidän aloittaessaan työnsä seurakunnassa. Etsimme aktiivisesti vapaaehtoisia mukaan ideoimaan ja toteuttamaan ympäristöviestintää mm. somekanavilla.

- Pidämme esillä ympäristöön liittyviä teemoja ja seurakunnan ympäristötoimintaa jatkuvasti ja näkyvästi eri kanavissamme: sosiaalisen median kanavat Facebook ja Instagram (nuorisotyöllä IG ja Tiktok), paikallislehdessä säännöllisesti ilmestyvä seurakuntasivu sekä lehteen tarjottavat puffijutut ja tiedotteet.
- Huomioimme ekotapahtumien ja teemapäivien vuosikellon (esim. Reilu kauppa, Ekopaasto, Earth hour).

4. ILMASTOAHDISTUS JA ILMASTOTOIVO

Kaunis maailmamme kärsii. Siltä todellisuudelta emme voi ummistaa silmiämme. Käsi kädessä kärsimyksen näkemisen ja kokemisen kanssa monen ihmisen sisällä nousee ahdistus. Ilmastoahdistus saattaa olla moottori, joka pakottaa toimimaan. Mutta jos vain ahdistumme, menetämme toimintakykymme. Tarvitsemme toivoa.

Kristittyinä emme ole vain omassa varassamme, eikä maailman tulevaisuus lepää yksin meidän harteillamme. Raamatussa Jumala lupaa meille tulevaisuuden ja toivon. Saamme levätä armon varassa. Kristuksen pelastustyö koskee koko luomakuntaa.

Puhumme asioista todenmukaisesti, mutta Kristuksen antamaan toivoon luottaen.

Vahvistamme toivoa ylläpitämällä rukousta ja kaikesta hyvästä ja ihmeellisestä kiittämistä.

5. HILJAISUUDESSA

Jeesus vetäytyi hiljaisuuteen rukoilemaan. Ollakseen yhdessä Jumalan kanssa, kuullakseen Hänen äänensä. Myös meistä jokainen tarvitsee hiljaisuutta. Mahdollisuutta levätä luonnon helmassa, kuunnella puiden huminaa ja antaa silmien suunnata kauas horisonttiin.

Seurakunnassamme valmistamme ja pidämme yllä hiljaiseen mietiskelyyn ja rukoukseen sopivia polkuja ja paikkoja luonnon keskellä. Järjestämme mahdollisuuksia hiljentymiseen ja rauhoittumiseen Räfsön saaren kauniissa maisemissa. Retriitit ja päiväretket tarjoavat lepoa luonnon helmassa.

Puistomaiset, vehreät hautausmaamme ovat avoinna kaikille hiljaisuuden ja rauhan etsijöille. Pyhän Mikaelin uurna-lehtoon tehty hiljaisuuden polku ja Räfsön leirikeskuksen hartauspolku kutsuvat kokemaan pyhää luonnon keskellä. Uusia hiljentymisen paikkoja suunnitellaan seurakunnan maille.

6. LEIRIT, RETKET JA MUUT TAPAHTUMAT

Suosimme leirien järjestämisessä omia ja lähialueiden leirikeskuksia. Kuljetuksissa otamme huomioon ekologisen näkökulman, ja rippikoulusuunnittelussa Vihreät riparit -konseptin. Olemme leireillä ja tapahtumissa mahdollisimman paljon ulkona. Pidämme esillä luonnonsuojelun näkökulmaa ja luonnon kokemuksellista kohtaamista. Luonnossa liikkessa toimimme jokaisen oikeuksien mukaan ja opetellaamme niiden mukaista elämää. Vietämme hartauselämää luomakunnan keskellä ja pidämme luonnon kunnioittamista esillä opetuksessa. Erityisen lähelle luontoa pääsemme seurakunnan vaellus- ja purjehdusrippikouluissa.

Leireillä, retkillä ja erilaisissa tapahtumissa pyrimme vähentämään jätteen syntymistä sekä ruokahävikkiä ja kierrättämme ahkerasti. Toiminnassa ja hartauselämässä käyttämämme materiaalit kiertävät luontevasti leiriltä ja retkeltä toiselle. Tapahtumissa ylijääneet ruokatarvikkeet hyödynnetään seuraavassa tapahtumassa.

7. LIIKKUVA SEURAKUNTA

Kannustamme työntekijöitä ja kaikkia seurakuntalaisia liikkumaan kävellen ja pyöräillen aina kun se on mahdollista. Toteutamme liikunnallisia tapahtumia kuten vaellusrippikoulu, pienet pyhiinvaellukset ja luontopolut.

Säännöllisessä viikkotoiminnassamme (kerhot, ryhmät) toteutamme liikunnallisia osuuksia sekä kokonaan ulkoillen ja liikkuen tapahtuvia toimintoja.

Rippikouluissamme toimimme mahdollisimman paljon liikuen ja ulkona.

Osallistumme työyhteisönä pyöräilyn Kilometrikisaan, tavoitteena on joka vuosi vähintään kaksinkertaistaa osallistujien määrä (vuonna 2024 osallistujia 5).

8. VERKOSTOYHTEISTYÖ JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Osallistumme maailmanlaajuisiin, kansallisiin ja paikallisiin ympäristötapahtumiin ja -kampanjoihin toisten kirkkojen ja toimijoiden kanssa vähintäänkin somekampanjoissamme.

Huomioimme laajasti muun muassa keväisen Earth Hour -tempauksen ja Ekopaaston sekä syksyisen Reilun kaupan viikon. Pidämme yhteistyöhankkeissamme ja verkostoissamme rohkeasti esillä ympäristönäkökulmaa.

Olemme aktiivisesti toimiva jäsen Kirkkonummen Reilun kaupan kannatusryhmässä ja haemme mahdollisuuksia toimia yhteistyössä paikallisten ympäristöjärjestöjen kanssa.

9. SEURAKUNNAN YMPÄRISTÖTAPAHTUMIEN VUOSIKELLO

Aloitamme syksyllä 2024 uuden toimintastrategiamme valmistelun. Suunnitelmissa ympäristö-, luomakunta- ja luontoteemat ovat strategian keskeinen osa. Teemat tulevat siis olemaan vahvasti mukana tulevien vuosien toimintasuunnitelmia tehtäessä. Toiminnassamme näkyvät eri tavoin muun muassa Suomen luonnon päivä, Maailman ympäristöpäivä, Earth hour -tapahtuma, Ekopaasto ja Ekumeeninen vastuuviikko.

10. SEURAKUNTA EKOLOGISESTI TOIMIVAN YHTEISÖN ESIMERKKINÄ

Tiedostamme olevamme epätäydellisiä ja että puuhamme ovat pieniä, mutta haluamme tehdä oman osuutemme ja pitää sitä esillä.

Ajattelemme, että ympäristökasvatus on asennekasvatusta. Teemme ympäristötyötä yhdessä pohtien ja keskustellen, maailmanlaajuisen Kristuksen kirkon jäsenenä, tällä paikalla, missä olemme nyt.

Tämä ympäristösuunnitelma on rakentunut työskentelyn pohjalta, jonka teimme ympäristödiplomityötä aloittaessamme. Sama työskentely toteutetaan vuosittain.

Kirkkonummen
suomalainen seurakunta

